

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра початкової та дошкільної освіти

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
В.Б. 2.4 ЛОГОРИТМІКА ТА ІГРИ В ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ
Ступінь БАКАЛАВР
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність 012 дошкільна освіта
Освітньо-професійна програма: Дошкільна освіта

Миколаїв – 2023

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: кандидат педагогічних наук, старший викладач
Тесленко Світлана Олегівна *См*

Програму схвалено на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри *С. І.* (Якименко С. І.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Голова навчально-методичної комісії *Л. М.* (Хрящевська Л. М.)

Програму погоджено навчально-методичною радою університету

Протокол від «30» серпня 2023 року № 12

Голова навчально-методичної ради *Н. В.* (Н. В. Михальченко)

Анотація (українською мовою)

Формування у студентів компетенцій та практичних навичок, необхідних для корекції окремих недоліків фізичного і психічного розвитку дітей, організації логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку в умовах дошкільних, загальноосвітніх 4 навчальних і реабілітаційних закладів. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: природу і вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку в нормі, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими потребами. способи використання у розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку різних видів діяльності (ігрової, трудової, навчальної, художньої тощо). педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби спеціальної освіти. Студент повинен вміти: організовувати і проводити психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку. здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями психофізичного розвитку, планувати та проводити з ними корекційно-розвивальну роботу на основі диференційованого та індивідуального підходу. співпрацювати з батьками дітей, що мають вади мовлення, або особами, які їх замінюють, спеціалістами інших галузей (медиками, психологами, вчителями, вихователями), сприяти соціальній адаптації дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

Ключові слова: (українською мовою) вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку. порушеннями психофізичного розвитку, видів діяльності

Abstract (in English)

Formation of students' competencies and practical skills necessary for the correction of certain shortcomings of physical and mental development of children, the organization of speech therapy work with preschool children in the conditions of preschool, secondary 4 educational and rehabilitation institutions. As a result of studying the discipline the student must know: the nature and age of children with different levels of development in the norm, the peculiarities of the development of gifted children, the individual differences of children with special needs. ways of using in the development, education and upbringing of children of early and preschool age different types of activities (play, labor, educational, artistic, etc.). pedagogical conditions, regularities, principles, purpose, tasks, content, organizational forms, methods and means of special education. The student must be able to: organize and conduct psychological and pedagogical study of children with psychophysical development. to supervise children with psychophysical development disorders, to plan and conduct correctional and developmental work with them on the basis of a differentiated and individual approach. to cooperate with parents of children with speech defects or persons who replace them, specialists in other fields (physicians, psychologists, teachers, educators), to promote the social adaptation of children with mental and physical disabilities.

Key words: (in English) study of children with psychophysical development. disorders of psychophysical development, activities

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Логоритміка та ігри в логопедичній роботі» складена Тесленко С.О. відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Предметом є процес оволодіння студентами знаннями та практичними навичками з ігрової та корекційної роботи з дітьми з вадами мовлення.

Міждисциплінарні зв'язки: дошкільна педагогіка, дитяча психологія, риторика, культура та техніка мовлення вчителя-логопеда, логопедія, логоритміка, фахові методики дошкільної освіти.

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Мета курсу: є ознайомлення здобувачів з особливостями рухової сфери у дітей з порушеннями мовлення та отримання у них умінь проведення логоритмічних занять з урахуванням вимог, які висуваються на сучасному етапі до вчителя-логопеда.

Завдання курсу: надання студентам теоретичних знань про особливості розвитку дітей з мовленнєвими порушеннями; формування у студентів категоріальних понять з логопедичної ритміки; формування у студентів уміння правильного структурування логоритмічних занять з дітьми з порушеннями мовлення; прищеплення особливого ставлення до дітей з мовленнєвими порушеннями; Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: основні поняття категоріального апарату, принципи, завдання і методи логоритмічної роботи при порушеннях мовлення; історичні аспекти її становлення; основні показники нормативного і патологічного розвитку моторної і мовленнєвої діяльності при різних мовленнєвих розладах; клінічну типологію і психолого-педагогічну характеристику контингенту, який займається логопедичною ритмікою; основні напрями в системі профілактичних заходів і методиці діагностичної і корекційної логоритмічної роботи при порушеннях моторики і мовлення; уміти: виявляти особливості моторних і мовленнєвих функцій, диференціювати їх від нормативного розвитку; визначати клінічну типологію мовленнєвої патології, рівень мовленнєвого і моторного розвитку. використовувати різні методи та прийоми навчання та виховання в процесі проведення логоритмічних занять, виходячи з пізнавальних можливостей та перспектив розвитку дітей з мовленнєвими порушеннями; здійснювати специфічний та індивідуальний підхід до дітей з порушеннями мовлення на основі знань про структуру їх дефекту, умов виховання, здібностей, мотивації.

Передумови для вивчення дисципліни: Основи дефектології та логопедії
Навчальна дисципліна складається з 6-ти кредитів.

Програмні результати навчання:

Програмні результати навчання:

ПРН-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПРН-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами

ПРН-07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПРН-08. Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ПРН-10. Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

ПРН-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку

ПРН-22. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК -2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку

предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК -3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК -4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК -5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК -6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК -7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК -8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК -9. Здійснення безпечної діяльності.

II. Фахові:

ФК-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

ФК -5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

ФК -10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ФК -13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

ФК -15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 години/ 6 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Кредит 1. Основи логоритміки

Тема 1. Зміст логоритміки.

Тема 2. Історичні аспекти музично-ритмічного логопедичного виховання.

Тема 3. Принципи, методи і прийоми навчання в логопедичній ритміці.

Кредит 2 Особливості логоритмічної роботи

Тема 4. Психофізіологічний механізм зв'язку руху і мовлення

Тема 5. Особливості та структурні ланки логопедичної ритміки

Кредит 3 Засоби логоритміки

Тема 6. Засоби логоритміки

Тема 7. Музичні засоби логопедичної ритміки

Кредит 4 Особливості Обстеження психомоторних і сенсорних функцій у осіб із вадами мовлення

Тема 8. Обстеження психомоторних і сенсорних функцій у осіб із вадами мовлення

Кредит 5. Логоритмка в системі корекційно-реабілітаційної роботи при різних вадах мовлення

Тема 9. Логопедична ритміка в системі комплексної психолого-педагогічної роботи з корекції заїкання

Тема 10. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи при дисфонії, дислалії, ринолалії, дизартрії

Кредит 6 Логопедична ритміка в системі корекційної роботи

Тема 11. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи при алалії

Тема 12. Логопедична ритміка в системі реабілітаційної роботи з відновлення мовлення у хворих із афазією

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Основи логоритміки

Тема 1. Зміст логоритміки. Основні поняття «логопедичної ритміки». Об'єкт, предмет та завдання логопедичної ритміки. Особливості логопедичної ритміки. Психофізіологічні механізми взаємодії рухів та мовлення. Суть та особливості музично-ритмічного впливу на дітей дошкільного віку. Основні завдання музично-ритмічного та логоритмічного виховання дітей. Основні поняття теми: рух, рухові вміння, рухова навичка, психомоторний розвиток, ритміка, музичний ритм, музично-ритмічне відчуття, музично-ритмічне виховання, музично-ритмічне почуття, логопедична ритміка.

Тема 2. Історичні аспекти музично-ритмічного логопедичного виховання.

Короткі відомості з історії логоритміки. Роль вітчизняних вчених у розвитку логопедичної ритміки (В.А. Гиляровський, Ю.А. Флоренська, В.А. Гринер, Н.С. Самойленко, І.М. Мусатов, О.П. Шелухін, О.Ф. Рау, О.Ф. Шершнева, В.І. Рождественська, В.І. Селіверстов). Теорія гри Д.Б. Ельконіна. Роль ігор у корекції мовленнєвих порушень у дітей. Визначення логопедичної ритміки як складової ланки лікувальної ритміки, однієї із форм своєрідної активної терапії; як одного із засобів широкого комплексних реабілітаційних заходів у відношенні до осіб із мовленнєвою патологією; як навчальної дисципліни на педагогічному факультеті. Основні поняття логопедичної ритміки: ритм, ритміка, логоритміка, музичний ритм, музично-рухове виховання, рухливі ігри. Об'єкт, предмет, мета і завдання логопедичної ритміки. Зв'язки з іншими науками (анатомією, фізіологією, невропатологією, гігієною, біомеханікою, віковою психологією, педагогікою, теорією фізичного виховання, дефектологією). Методи дослідження логопедичної ритміки. Природничо-наукова основа логопедичної ритміки. Відомості з фізіології руху.

Тема 3. Принципи, методи і прийоми навчання в логопедичній ритміці. Класифікація методів логопедичної ритміки. Наочні методи, які забезпечують яскравість почуттєвого сприйняття і рухового відчуття; словесні методи, звершені до свідомості які допомагають усвідомленню поставлених завдань та свідомому виконанню рухових вправ, самостійну їх застосуванню в різних ситуаціях. Практичні методи, пов'язані з практичною діяльністю, які забезпечують дійову перевірку правильності сприйняття руху на власних м'язево-моторних відчуттях; метод змагання. Методи проблемного навчання і виховання, які використовуються при навчальному, словесному і практичному керівництву. Засоби логопедичної ритміки: співи, марширування в різних напрямках; розгальмовуючі вправи; вправи на зняття тону; вправи, які активізують увагу; вправи з мовлення без музичного супроводу вправи, які виховують почуття музичного ритму; музично-самостійна діяльність; ігрова діяльність; ігрова діяльність.

Тема 4. Психофізіологічний механізм зв'язку руху і мовлення. Прийоми, які відносяться до словесного методу: Одночасний опис і пояснення нових рухів; пояснення з конкретним показом мовнорухового завдання; вказівка при самостійному відтворенні вправи, питання до осіб з якими проводять заняття з метою уточнення ступеню усвідомлення виконання дій; різні команди, розпорядження і сигнали; словесна інструкція. Прийоми, які відносяться до практичного методу: показ вправ, окремих ролей у рухових іграх, ролі ведучого; розподіл на групи для фронтальних занять і занять підгрупами; регламентування логоритмічних

занять; стимулювання до творчого пошуку змінити вправу, рухливу гру, скласти їх варіанти придумати нові.

Тема 5. Особливості та структурні ланки логопедичної ритміки Коротка характеристика осіб із порушенням звуковимови і розладами голосу. Мовленнєві ігри і вправи для корекції звуковимови. На етапі постановки звука: розвиток мимики, орального праксису, загальної моторики, слухової і зорової уваги, наслідування. Характеристика ігор і вправ. На етапі автоматизації звука: розвиток артикуляції, дикції, інтонаційної виразності, паузації, логопедичного наголосу. Характеристика мовленнєвих ігор, ігор із співом. На етапі диференціації звуків: розвиток фонематичного слуху, подальший розвиток звуковимови, просодики мовлення. Характеристика мовленнєвих ігор і музичноритмічних вправ. Музично-ритмічні вправи, немовленнєві і мовленнєві ігри для дітей із дизартріями. Немовленнєві дидактичні ігри, вправи на статику рухів поступове і обдумане введення рухів із предметами (обручами, м'ячами, кульками, булавами) ігри для розвитку загальної і дрібної моторики, для розвитку м'язів обличчя, ігри для виховання наслідування. Ігри із співом (хороводи, інсценування для активізації голосу: поступовість у вихованні навичок співу. Слухання музики з метою розвитку слухової уваги. Поступовість у формуванні рухової навички: формування початкового уміння без музичного супроводу, навчання руховій навичці з включенням музичних ритмів, стабілізація навички уміння використовувати її в ігровій та життєвій ситуації. Немовленнєві і мовленнєві ігри з рухами для розвитку моторики артикуляційного апарату, загальних рухових навичок. Вимоги до вибору мовленнєвого матеріалу для музично-ритмічних занять. Мовленнєві і рухові ігри на розвиток слуховимовного диференціювання. Ігри із співом, рухливі ігри з правилами (несюжетні, естетичні, з елементами спортивних ігор), мовленнєві дидактичні ігри, ігри - драматизації з музичним супроводом для розвитку мовлення дій і взаємовідношень дітей. Особливості вибору музичноритмічного матеріалу у відповідності з характером і ступенем врахування м'язів рухового і мовнорухового аналізаторів. Музично-ритмічні заняття з дітьми - ринолаліками. Рухливі ігри з правилами для розвитку загальної моторики. Вправи та ігри для розвитку мимики обличчя. Рухові ігри, ігри драматизації із звуконаслідуванням у супроводі музики для активізації піднебінної завіси. Подолання мовлення ринолаліків засобами співу. Вимоги до підбору вокальних вправ і мовленнєвого матеріалу. Музично-ритмічні заняття з людьми, які мають порушення голосу. Коротка характеристика людей із функціональним і органічним порушеннями голосу. Виховання голосу шляхом розвитку навичок і умінь: розвиток дихання, голосу - його висоти, сили і тембру, зміцнення і розширення голосу. Характеристика вокальних вправ.

Тема 6. Засоби логоритміки. Основні музично-рухові засоби логопедичної ритміки у корекційній роботі з дітьми дошкільного віку. Основні рухово-мовленнєві засоби логопедичної ритміки у корекційній роботі з дітьми дошкільного, які мають мовленнєві порушення. Особливості використання засобів логопедичної ритміки у корекційній роботі вчителя-логопеда. Основні поняття теми: ходьба, дихання, артикуляція, голос, тонус м'язів, загальні вправи, корекційні вправи, регуляція тону м'язів, активізація уваги, стійкість уваги, перерозподіл уваги, музичний супровід.

Тема 7. Музичні засоби логопедичної ритміки Музично-ритмічне заняття - невід'ємна частина естетичного виховання дітей із ЗНМ. Підбір матеріалу в залежності від періоду логопедичної роботи. Визначення рухових і музичних можливостей дітей, слухання музики для розвитку слухової уваги, виховання почуття музичного ритму, темпу. Рухливі ігри з елементами змагання для стимуляції мовленнєвої активності. Вправи та ігри з виховання зорової, слухової уваги і пам'яті. Вправи та ігри з розвитку м'язів шиї, верхніх і нижніх кінцівок, плечового поясу тулуба, для виховання постави, рівноваги, координації рухів. Основні рухи: біг, ходьба, ходіння стрибки, метання м'ячів і т.д. для виховання правильної орієнтації в просторі, рівноваги. Введення у вправи і ігри різних предметів, які відрізняються за величиною, формою, кольорами. Вправи та ігри на координацію мовлення з диханням. Виховання виразності, ритмічному темпу рухів: сполучення характеру музики

з рухами, темпу музики з темпом рухів, ритму музики з ритмом рухів. Ігри в яких окремі рухи сполучені в складний комплекс рухів; ігри із складною словесною інструкцією; рухливі і мовленнєві ігри - з метою тренування пам'яті дітей у запам'ятовуванні порядку слів у реченні. Рухливі, сюжетно-рольові ігри інсценування із музичним супроводом для удосконалення фразового мовлення дітей із загальним недорозвиненням.

Тема 8. Обстеження психомоторних і сенсорних функцій у осіб із вадами мовлення

Тема 9. Логопедична ритміка в системі комплексної психолого-педагогічної роботи з корекції заїкання. Загальна характеристика заїкання. Зміст та структура логоритмічних занять із дітьми, які мають заїкання. Основні поняття теми: загальне недорозвинення мовлення, фонетико-фонематичне недорозвинення мовлення, дислалія, дизартрія, порушення голосу, ринолалія, заїкання, логоритмічний вплив, ігрова діяльність, слухова увага, мовленнєвий слух, фонематичне сприйняття, артикуляційна моторика, фізіологічне дихання, мовленнєве дихання, розвиток голосу.

Тема 10. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи при дисфонії, дислалії, ринолалії, дизартрії. Особливості ігрової діяльності із дислалією, ринолалією, дизартрією. Основні напрямки корекційно-розвивальної роботи при ФФНМ. Підготовчі ігри з розвитку артикуляційної та загальної моторики, слухової уваги. Ігри для розвитку фонематичного сприймання, аналізу та синтезу. Ігри для формування правильної звуковимови. Ігри для навчання дитини грамоті. Методика організації ігрової діяльності дітей із ФФНМ. Особливості використання ігор в логопедичній роботі з метою подолання ФФНМ. Принципи добору ігрового матеріалу на різних етапах корекційної роботи.

Кредит 6 Логопедична ритміка в системі корекційної роботи

Тема 11. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи при алалії

Тема 12. Логопедична ритміка в системі реабілітаційної роботи з відновлення мовлення у хворих із афазією. Особливості ігрової діяльності дітей із системним недорозвиненням мовлення (дитячою афазією). Напрями та періоди логопедичної корекції загального недорозвинення мовлення у дітей. Дидактична гра, як засіб колекційного навчання та виховання дітей із ЗНМ. Ігри для активізації мовленнєвого спілкування. Ігри, що сприяють розвитку лексико-граматичної сторони мовлення. Ігри, спрямовані на розвиток зв'язного мовлення. Методика організації та проведення ігор в групах для дітей із ЗНМ на різних етапах корекційної роботи. Методичні вимоги до використання словесних та настільно-друкованих ігор у процесі подолання ЗНМ. Особливості використання ігор із правилами та творчих ігор в корекційній роботі. Спів у логопедичній роботі із хворими афазією з метою активізації спонтанного відновлення мовлення на початковій стадії розгальмування пригнічених мовленнєвих функцій. Слухання музики для розвитку (виховання слухової уваги із наступним залученням уваги і мовлення. Вправи та ігри на звільнення м'язового тону, координацію рухів, гальмування, орієнтацію в просторі, матеріалізацію і т.д. Виховання цілеспрямованих ізольованих рухів і серії рухів. Виховання просодичних компонентів мовлення хворих афазією. Ритм, як початкова емоційна основа мовлення і ланцюжок, який пов'язує пантомімічний зміст і виразність мовлення значення індивідуальних ритмічних занять у роботі з хворими афазією.

3. Рекомендована література

Базова:

1. Бабушкина Р. Л., Кислякова О. М. Логопедическая ритмика: Методика работы с дошкольниками, страдающими общим недоразвитием речи] / Под ред. Г. А. Волковой. СПб.: КАРО, 2005. 76 с. (Коррекционная педагогика).
2. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш; за ред. А.М. Богуш. Вид. 2-ге, доповнене. К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. 704с.
3. Болоба В. М. Логопедична скринька / В. М. Болоба. Тернопіль: Мандрівець, 2015. 139 с.

4. Волкова Г. А. Логопедическая ритмика: учеб. для студ. высш. учеб. заведений. М. : . Гуманит. изд. Центр ВЛАДОС, 2002. 272 с.
5. Дара С. Корекційні заняття з логопедії у дошкільних закладах. Частина перша. / С. Дара Тернопіль:Мандрівець, 2017. – 335 с.
6. Дара С. Корекційні заняття з логопедії у дошкільних закладах. Частина друга. / С Дара Тернопіль: Мандрівець, 2017. – 197 с.
7. Шашкина Г. Р. Логопедическая ритмика для дошкольников с нарушениями речи: [учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений] / Г. Р. Шашкина. М. : Издательский центр «Академия», 2005. 192

Додаткова:

1. Большакова. С. Е. Формирование мелкой моторики: игры и упражнения / С. Е. Большакова. М. : ТЦ Сфера, 2005. 64 с. (Логопед в ДОУ).
2. Буденная Т. В. Логопедическая гимнастика: метод. пособие. СПб: «ДЕТСТВО-ПРЕСС», 2006. -64 с.
3. Воронова А. Е. Логоритмика в речевых группах ДОУ для детей 5-7 лет : методическое пособие / А. Е. Воронова. М. : ТЦ Сфера, 2006. 144 с.
4. Галкина Г. Г., дубинина Т. И. Пальцы помогают говорить: коррекционные занятия по развитию мелкой моторики у детей / Г. Г. Галкина, Т. И. дубинина. М. : Издательство «Гном и д», 2006. 40 с.
5. Гомля В., Федорович Л. Артикуляційна гімнастика. Методичні рекомендації для логопедів, учителів і вихователів загальноосвітніх і спеціальних навчальних закладів / За наук. ред. Л. Федорович. Кременчук: Християнська Зоря, 2008. 74 с. (Методичний комплекс логопедапрактика).
6. Громова О. Н. Игры-забавы по развитию мелкой моторики у детей /50 упр. с муз. сопровождением : учебно-практ. пособие / О. Н. Громова, Т. А. Прокопенко. М. : ГНОМ и д, 2002. 64 с.
7. Картушина М. Ю. Логоритмика для малышей: Сценарии занятий с детьми 3-4 лет / М. Ю. Картушина. М. : ТЦ Сфера, 2004. 144 с.
8. Картушина М. Ю. Логоритмические занятия в детском саду методическое пособие / М. Ю. Картушина. М. : ТЦ Сфера, 2003. 192 с.
9. Касицына М. А. Коррекционная ритмика // Комплекс практических материалов и технология работы с детьми старшего дошкольного возраста с ЗПР / М. А. Касицына, И. Г. Бородин. М. : Изд. ГНОМ и д, 2005. 216с. (Психолого-педагогическое сопровождение детей с ЗПР в условиях детского сада).
10. Коноваленко В. В., Коноваленко С. В. Артикуляционная, пальчиковая гимнастика и дыхательно-голосовые упражнения: приложение к комплекту тетрадей для закрепления произношения звуков у дошкольников / В. В. Коноваленко, С. В. Коноваленко. Изд. 2-е, доп. М.: Издательство «Гном и д», 2007. 16 с.
11. Кузнецова Е. В. Логопедическая ритмика в играх и упражнениях для детей с ЗНР. Методика коррекционно-восстановительной работы с детьми 3-4 лет; конспекты занятий, игры и упражнения / Е. В. Кузнецова. М. : Гном и д, 2002. 128 с.
12. Курчатова А.В. Коучинг технологія та її значення в розвитку дитини дошкільного віку. //FUNDAMENTAL AND APPLIED RESEARCH IN THE MODERN WORLD Abstracts of V International Scientific and Practical Conference Boston, USA 16-18 December 2020. P.477-482.
13. Лопухина И. С. Логопедия. Речь, ритм, движение / и. с. Лопухина. 2-е изд. СПб: КОРОНА принт, 2004. 128 с.
14. Микляева Н. В. Фонетическая и логопедическая ритмика в ДОУ: [пособие для воспитателей и логопедов] / Н. В. Микляева, О. А. Полозова, Ю. Н. Родионова. М. : Айрис-пресс, 2004. 112 с.
14. Новиковская О. А. Логоритмика для дошкольников в играх и упражнениях : [практическое пособие для педагогов и родителей] / О.А. Новиковская. СПб. : КОРОНА-принт, 2005. 272 с.

16. Програми з логоритміки для спеціальних загальноосвітніх шкіл-інтернатів для дітей із важкими порушеннями мовлення (1-4 класи). Донецьк, 2007.
17. Руденко В. И. Логопедия. Практическое пособие для логопедов, студентов и родителей / В. И. Руденко. Изд. 4-е. Ростов н/д: Феникс, 2006. 288 с. (Мир вашего ребенка).
18. Шапочка К.А. Формування комунікативної компетенції дошкільника з мовленнєвими порушеннями в умовах інклюзивного освітнього середовища / Навчально-методичний посібник. Ч.1. – Миколаїв: МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2020. 265с.

Інформаційні (інтернет) ресурси

1. www.students.net.ua – український освітній портал для студентства
 2. www.osvita.org.ua – освітній портал, що містить структуровані освітні ресурси України, базу даних ВНЗ України
 3. <http://www.cipre.edu-ua.net/akt.htm> – дистанційне навчання в післядипломній педагогічній освіті
 4. www.udl.org.ua – українська система дистанційного навчання
 5. www.education.gov.ua – сайт Міністерства освіти і науки
 6. www.nbuiv.gov.ua – сайт бібліотеки ім.В.Вернадського
- <https://mromantika1.wixsite.com/mysite>
Сайт-помічник для практикуючих логопедів та творчих педагогів!
<http://www.logopedia.com.ua>
Український логопедичний сайт для логопедів.
<http://logopedia.com>
Сайт "Логопед".
<http://www.logoped.ru>
Сайт "Логопед.ru".
<http://logopedu.com.ua>
Клуб професійних логопедів.
<http://innagidkih.ucoz.com>
Сайт для тих, кого цікавить логопедія.
<http://logozon.net>
Професійна серія логопедичних інструментів.
<http://logoped.in.ua>
Сайт навчального центру, який проводить курси підвищення кваліфікації для логопедів і дефектологів, в тому числі дистанційні.
<http://irina-logo.at.ua> Сайт для логопедів.

4. Інформаційні ресурси

1. <http://moodle.mnu.mk.ua/course/category.php?id=170>
2. www.google.com.ua
3. www.wikipedia.org
4. www.yandex.ua

4. **Форма підсумкового контролю успішності навчання:** залік
5. **Засоби діагностики успішності навчання:** тестування